

Budapesti Gazdasági Főiskola

Budapesti Gazdasági Főiskola – kari struktúrája a következő:

Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar

Külkereskedelmi Főiskolai Kar

Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar

A Főiskola 17 szak indítására rendelkezik engedéllyel.

A Főiskolán 2003-ban összesen

- 19941 hallgató tanult, ebből nappali tagozaton 12401, esti tagozaton 537, levelező tagozaton 3650, távoktatási tagozaton 3353 fő;

- az oklevelet szerzettek száma 4639 fő,

- a 12401 nappali tagozatos hallgató közül tanulmányi ösztöndíjban 6407, köztársasági ösztöndíjban 70, pénzbeli szociális támogatásban 2290 fő részesült, kollégista volt 1735 fő,

- az oktatók száma 669 fő.

A szöveges szakmai beszámoló megfelel az OM által előírt főbb szempontoknak, azonban hiányzik belőle az intézmény nevének, törzskönyvi azonosító számának, honlapjának címe, a könyvtártámogatás hatásának, ill. a számszaki beszámoló 4., 6., 9., 10/a., 14. sz. mellékletben szerepeltetett jogcím adatainak elemzése.

1. Az oktatási tevékenység összegzett áttekintése

1.1.1. A hallgatói létszám

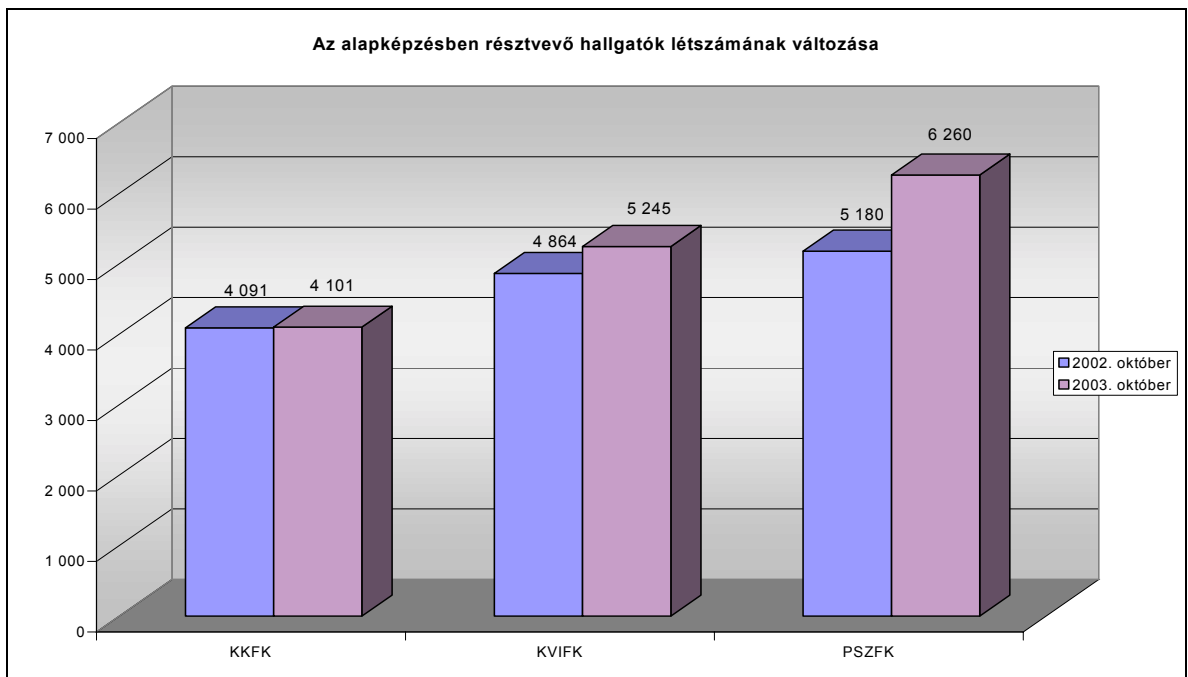
Az ismert demográfiai problémák ellenére, a közgazdászok képzés széleskörű kiterjedése stb. ellenére a Főiskola Fejlesztési Tervében megfogalmazott prognózissal összhangban a 2003. évben is **tovább nőtt a főiskolára jelentkezők létszáma**. Öröndetes, hogy a hazai főiskolák körében nappali alapképzésre legtöbbször a BGF-re jelentkezők (az összes felsőoktatási intézmények top-listáján 2. volt a Főiskola).

Öröndetes, hogy a felvettek létszáma tovább nőtt a korábbi évekhez képest, pedig a felvételi ponthatár – az új pontszámítási módszer hatására is – a 2002. évhez képest – átlagosan – több mint 20 %-kal nőtt. Sajnálatos, hogy az oktatók eseti jelzései alapján a megemelkedett ponthatár nem járt együtt a felvettek tudásszintjének emelkedésével, ami valószínűleg összefügg azzal is, hogy a Kormányzati törekvésekre – továbbra is bővül a felsőoktatás képzési, kínálata, ami veszélyeztetheti a hazai képzés hagyományosan jó színvonalát.

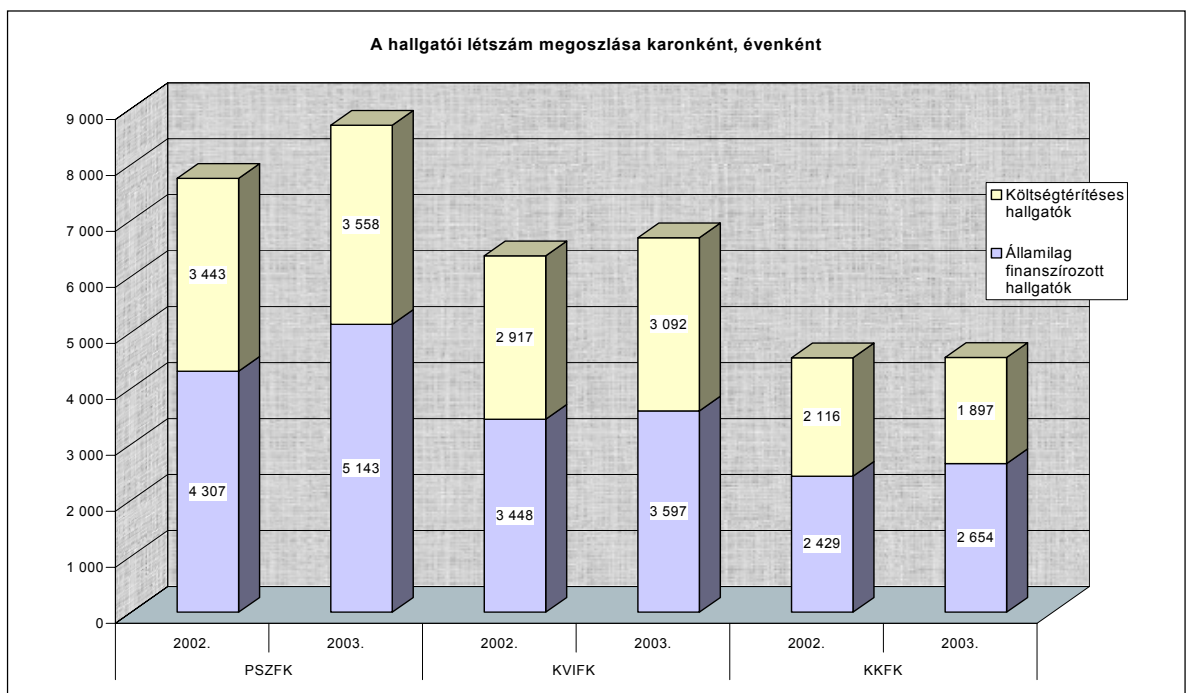
A **hallgatói létszám** – 2003. októberi adatszolgáltatás szerint a **főiskolán 19.941** fő volt, 1.281 fővel (6,9 %-kal) több mint a megelőző évben, ebből az alapképzésen 15.606 fő vett részt 10,4 %-kal több mint 2002. évben. A hallgatói létszám egyenértékre átszámítva a beszámolási időszakban 14.331 fő volt, 1.319 fővel (10,1 %-kal) több mint a 2002. évben (**1. sz. táblázat**). Legdinamikusabban (18,3 %-kal) a **távoktatásos képzésen résztvevők létszáma** (2003. évben 3.353 fő tanult, 518 fővel több mint a megelőző évben) emelkedett. A **nappali tagozatos hallgatók létszáma** – 2003. októberi adatok szerint – 12.401 fő volt, 12,1 %-kal több mint a megelőző évben. Az IFT I-ben prognosztizáltak szerint – a Főiskola törekvéseivel összhangban – **mérséklődött a levelező tagozatos hallgatók létszáma** (a megfigyelési időszakban 3.650 fő volt, 494 fővel kevesebb, mint a megelőző időszakban) és az esti tagozatos hallgatók létszáma (a 2003. októberében 537 fő volt, 84 fővel kevesebb, mint a 2002. évben).

A hallgatói létszám legdinamikusabban a Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Karon (a továbbiakban PSZFK) nőtt (12,3 %-kal). KVIFK-on 5,1 %-os, a Külkereskedelmi Főiskolai Karon (a továbbiakban KKFK) 0,1 %-os a növekedés.

Az alapképzésben résztvevők 2002. és a 2003. évi létszámát *karonként* a következő **diagram** szemlélteti:

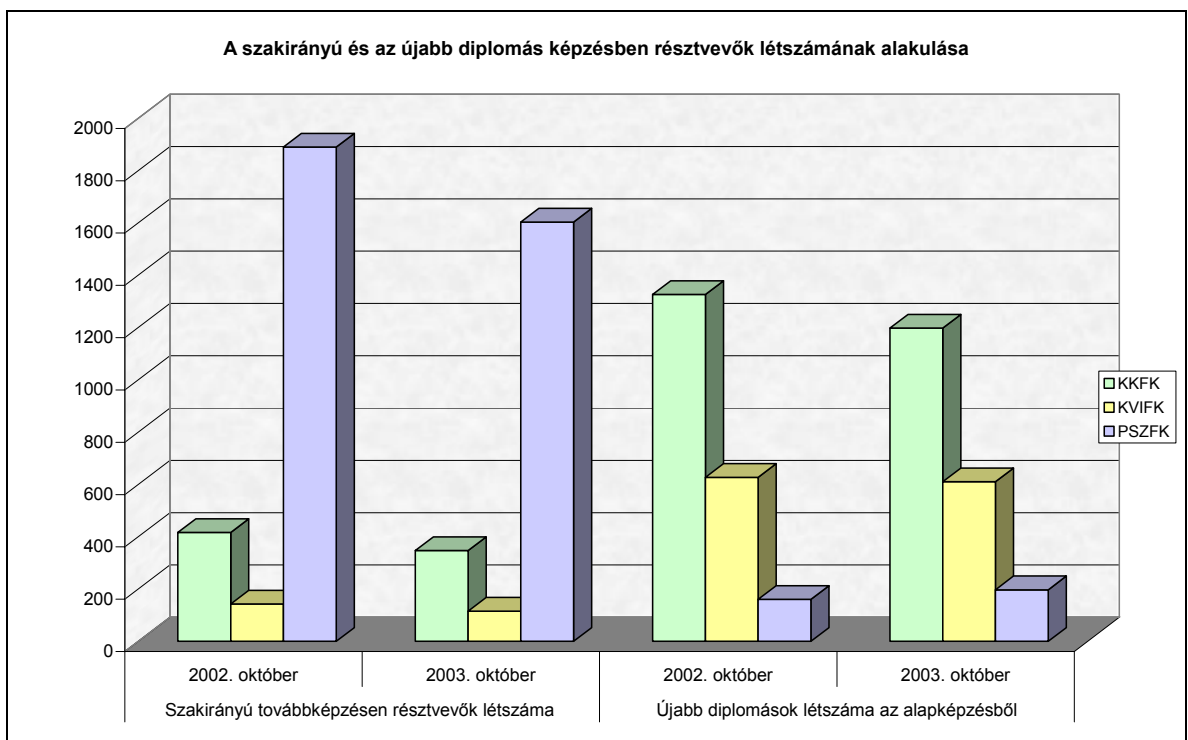
A beszámolási időszakban a Főiskolán az **államilag finanszírozott hallgatók létszáma** 2003. októberében – **11.512** fő volt, 1.156 fővel (11,2 %-kal) több mint a megelőző évben. A költségterítéses hallgatói létszám 8.429 fő volt, s mindössze 125 fővel (1,5 %-kal) több mint a 2002. évben (a mérsékeltbb növekedés főként a szülői tehervállalási képesség dinamizmusával függ össze). A *külföldi hallgatók létszáma* a 2003. évben 185 fő volt, s a megelőző évhez képest a KVIFK-on és a PSZFK-on valamelyest emelkedett, a KKFK-on csökkent. Az államilag finanszírozott – költségterítéses hallgatók létszámát *karonként* a következő diagram szemlélteti:

Tovább bővült – a központi törekvéseknek megfelelően – a **felsőfokú szakképzésen résztvevők létszáma** és 2003. októberében elérte a 2.270 főt, amely 193 fővel (9,3 %-kal) volt több mint a megelőző évben (a KKKF-on 103, a KVIFK-on 1.329, a PSZFK-on 838 fő tanult a beszámolási időszakban). Leggyorsabban a KKKF-on (171,1 %-kal), a PSZFK-on (23,2 %-kal) nőtt a létszám, s valamelyest (2,2 %-kal) csökkent a KVIFK-on tanulók létszáma.

Örömteli, hogy javul a felsőfokú szakképzés színvonala és a főiskolához tartozó intézményekben végzettek szakmai elismertsége növekszik és mind nagyobb számban kerülnek be a BGF nappali tagozatára is. Kedvező fogadtatásra talált az is, hogy a PSZFK-on a főiskolára felsőfokú szakképzési ágról bejutott hallgatókkal az első időszakban külön kurzuson foglalkoznak. Ez jelentősen segíti a hallgatók felzárkózását, a főiskolán való maradásukat.

A továbbképzés keretében a főiskolán 4.069 korábban felsőoktatási diplomát szerzett tanult a 2003. évben, sajnálatunkra 492 fővel (10,8 %-kal) kevesebb, mint a megelőző évben (ez a jövőt illetően figyelmeztető!). Ezért időszerű újabb felnőttképzési formák kidolgozása és indítása. Különösen csökkent (383 fővel) a *szakirányú továbbképzésen* résztvevők létszáma. Mérséklődött (109 fővel) a Főiskola vonzása az *újabb diplomások továbbképzésében* is (ezen a továbbképzési formán a 2003. évben 2.004 fő vett részt a BGF-en). A szakirányú – és az újabb diplomások főiskolai karonkénti továbbképzési 2002. és a 2003. évi létszámát a következő diagram szemlélteti:

Továbbra is jelentős a Főiskola szerepe a profiljába tartozó, korszerű (EU-s stb.) tudással rendelkező szakember-ellátottság biztosításában és ez a tevékenység jelentős az intézmény pénzügyi forrásának előteremtésében is. A gazdálkodás új követelményei, a konkurencia növekedése stb. sürgeti ezen a területen is a képzés modernizálását, a reklám és propaganda tevékenység stb. erősítését.

Tanfolyami képzésen (OKJ-s stb. képzés) a PSZFK-on a 2003. évben 2.108 fő (424 fővel több mint a megelőző évben), a KVIFK-on 150 fő (20 fővel kevesebb mint 2002. évben) vett részt. (A KKKF tanfolyami képzést nem szervez azt korábban önálló vállalkozásnak engedte át). Örömdetes, hogy a PSZFK oktatóinak széles köre működött közre – országos szakmai szervezetek felkérésére – az okleveles könyvvizsgálók, mérlegképes könyvelők képzésében és kötelező továbbképzésében, gyarapítva ezzel is az oktatók és a gyakorlati szakemberek tapasztalatcseréjét. A PSZFK oktatóinak időszerű „kérdésekben végzett” – pénzügyi-, számviteli-, kommunikációs-, személyiség- és csoportépítő tréningek stb. – oktatói tevékenysége is bővítette a gazdálkodó szervezetekkel az együttgondolkodás és dolgozás lehetőségét.

A Főiskolán **végzett alapképzési hallgatók létszáma a 2003. évben 3.162 fő volt** (ebből a KKKF-on 1.059 fő, a KVIFK-on 1.158 fő, a PSZFK-on 945 fő volt). Sajnálatosan egyre több hallgató nem tudja a prognosztizált időben letenni az idegen nyelvi szakvizsgát (szakvizsgát) és így elhúzódik a sikeres záróvizsga után a diplomájuk kiadása.

A *végzős hallgatók társadalmi elismertsége* – a visszajelzések szerint – továbbra is kedvező. *Kifejeződik* ez abban is, hogy a végzettek

- viszonylag magas kereseti lehetőséggel folyamatosan kapnak jó hazai foglalkoztatásra *állásajánlatokat*,
- *szakmai felkészültségük*, új módszerekre való nyitottságuk, jó kommunikációs képességük stb. széles körben elismert.

A felsőoktatás előkészületben lévő átalakulása időszakában is megállapítható, hogy a Főiskola *alapszakjai hosszú távon is összhangban vannak az első, bachelor fokozatú képzési szint alapelveivel*. Kifejezésre jut ez abban is, hogy alapszakjaink céljaikban, funkciójukban és szakmai tartalmukban perspektivikus is, a nemzetgazdaságban növekvő szerepet betöltő szolgáltatási szektor részére a jövőben is jelentős számú munkaerőt igénylő és színvonalas felsőfokú képzést, végzettséget feltételező képzést folytatnak. Örömteli, hogy mindhárom Kar oktatói alkalmasak a közgazdász (üzleti) alapozó képzés közös elemeinek össz főiskolai szinten történő egységes oktatására, miközben egyes szakjaink (pl. pénzügy, számvitel, vendéglátói szak) már az alapozó képzésben is speciális modulok oktatását feltételezik. A Főiskola valamennyi alapszakja alkalmas arra, hogy a legeredményesebb hallgatók az itt szerzett végzettséget és szakképesítést megszerezve folytathassák tanulmányaikat egy rövidebb képzési idejű, differenciáltabb programokat tartalmazó, második fokozatú master végzettséget eredményező graduális képzési szinten.

1.1.2 Az oktatás fejlesztés kiemelt területei

Az IFT I-gyel összhangban 2002/2003-as tanévben bevezetett **kreditrendszerű képzésben** folytatják tanulmányaikat a Főiskola I., és a II. évfolyam hallgatói minden alapképzési szakon. A Főiskolai Tanács döntésére a 2003. évben tovább korszerűsödött az érintett képzések tanterve és a képzés Tanulmányi és Vizsgaszabályzata. Ez utóbbi a módosított felsőoktatási törvény vonatkozó előírásaival 2003. év őszén kiegészült. A kreditrendszerű képzés bevezetésével a hagyományosan kötött *tanterv*, a kötelezően és szabadon választható tantárgycsoportok bevezetésével *rugalmasabbá vált*. A hallgatóknak lehetőségük nyílik arra, hogy önállóan alakítsanak ki olyan tantervet, amely lehetővé teszi, hogy saját ütemük szerint haladjanak. Fontos eredménye a kredit alapú képzés bevezetésének, hogy bizonyos mértékben *csökkent a hallgatók egyedi óraterhelése* (kontaktóráik száma) és – ha nem is jelentősen, de – növekedett a hallgatók választási lehetősége.

A 2003. évben egyik legnagyobb jelentőségű és egyben a legtöbb munkát igénylő feladata volt a Neptun rendszer alapján a hallgatók egyéni órarend összeállításához és jelentős mértékben szabad tanárválasztásához szükséges személyi, tárgyi informatikai stb. előfeltételek megeremtése. Ennek a Főiskola minden oktató, valamint tanulmányi hivatali és tanszéki adminisztratív munkatárs közreműködését igénylő munkának a fő eredménye, hogy első ízben a 2003/2004. tanév második félévében valamennyi hallgató már önállóan dönthet a felvett tantárgy, idő beosztásáról, arról, hogy mikor, melyik oktatónak a csoportjába jelentkezik szemináriumi, vagy gyakorlati foglalkozásokra, illetve a magas létszámok miatt ismételt megtartásra kerülő előadásra. Többletmunkát okoz az új rendszer a Karoknak (intézeteknek, tanszéknek)

- a csoportbeosztási (oktatói-, tantermi-, szakmai gyakorlati stb.) problémák,
- a szokásostól eltérő vizsgáztatási követelmények,
- az általánostól eltérő (gyakran későbbi) kreditpont megszerzések stb.

miatt a rendszer fejlesztése is folyamatos felkészítést tesz szükségessé.

A 2003. évben a szakmai feladatellátás területén változást és minden oktatási területen új munkamódszert jelentett a folyamatosan kiterjedő *kreditrendszer működtetése*. Az oktatásirányításért felelős vezetők mind az oktatóknak, mind a hallgatóknak többszöri alkalommal ismertették a kreditrendszer lényegét, működtetésével összefüggő elvárásokat. Kiemelten azokat a minta tanterveket, amelyek alapján mind a tanár, mind a hallgató megismerhette a tantárgyak egymásra épülésének

rendszerét és követelményeit, a félévenként szerezhető kredit értékeket, a passzív félévek rendszerét, az egyéni törekvések érvényesítésének módjait stb. A tapasztalatok összességében azt jelzi, hogy a hallgatók többsége megértette az „egyéni szabadság fok mértékét”, esetenként a rosszul értelmezett tanulmányi és vizsgaszabályzat veszélyeit is. Egyes területeken (pl. PSZFK-on) többen nem a minta tanítási terv követelményeit, hanem csak a minimális feladatokat teljesítik, s ez gyakran válik feszültségek forrásává. A hallgatók egy része csak későn érzékeli, hogy elmulasztotta a lehetőséget, és nehezen tud előrehaladni.

A kredit alapú tanterv bevezetésével az oktatás korszerűsítését, szélesebb alapokra helyezését jelentette a főiskolán az **Európai Unió ismeretek** valamennyi hallgatóra kiterjedő oktatásának bevezetése, továbbá a már korábban is oktatott alternatívan választható tárgyakat a felsőbb évfolyamokon megtartva, az alapképzésben a kötelezően választható általános értelmiségi tárgyak körének (pl. a KVIFK-on társadalomtudományi stúdiumok, a PSZFK-on EU-s alapismeretek, Nemzetközi gazdaságtan, Közgazdaságtan) sikeres tantervi bevezetése. Ugyancsak a képzés korszerűsítését, fejlesztését jelentette a KVIFK-on az Egészségsturizmus és szabadidő menedzsment alternatív tárgy bevezetése, amelynek keretében kredit értéket eredményező egészségmegőrző foglalkozásokon vehetnek részt hallgatóik az elméleti oktatás mellett.

A változó munkaerő-piaci igényeket szem előtt tartva, összhangban az IFT-ben vállalt célokkal **új szakirányok indításával bővült a képzési kínálat**. A KVIFK-on a már eddig is rendkívül sikeres Európa Tanulmányok és pénzügyi szakirány mellett meghirdették a természeti és környezetvédelmi menedzsment, a gazdasági újságíró és a nemzetközi marketing szakirányokat.

A szakirányú továbbképzési kínálat bővítését eredményezte a KVIFK-on *a kereskedelmi menedzsment, a vendéglátó- és szálloda vállalkozási és az EU szakértő szakirány, a KKKF-on a Társadalomtudományi és gazdasági szakfordító és tolmácsképző szakirány* programjának az elfogadása (és meghirdetése).

A KKKF-on a nemzetközi kommunikáció, valamint a gazdaságdiplomácia és nemzetközi menedzsment szakokon beindult a 3. idegen nyelv szabadon választható tárgyként. Szeptemberben 83 hallgató élt ezzel a lehetőséggel, így csoportot lehetett indítani spanyolból, oroszról, franciából és keleti nyelvekből. Ezen a karon a képzési kínálatot azzal is bővítették, hogy nemzetközi kommunikáció szakon is meghirdették a szakfordító és tolmács szakirányt (két csoporttal be is indult a képzés).

A felsőfokú szakképzés új követelményeivel összhangban bővíti a Főiskola (pl. a PSZFK-on a Projektmenedzser asszisztens-, valamint Költségvetési-gazdálkodási szakügyintéző OKJ-s képzési program kidolgozásával, s elfogadtatásával stb.) képzési kínálatát és külső intézményekkel - a központi intézkedésre a középiskoláknál előállt finanszírozási problémák ellenére – az együttműködési megállapodásokat.

A felsőoktatás készülő átalakítását szem előtt tartva az ismertetett néhány szakirányon – és a KKKF EU szakfordító és tolmács szak alapításán – kívül nem kezdeményeztük az IFT-ben a 2003. évre tervezett további új szakok (pl. KVIFK: *idegenforgalmi kisvállalkozás szervező és környezeti nevelés életvitel tanári szak*) programjainak kidolgozását, valamint további új szakirányok indítását, mivel az ellentétes az OM jelenlegi elvárásával.

1.1.3 Tananyagellátás

A főiskolai szintű szellemi műhelyek többségében intenzív munka folyt, intézményünk oktatóinak közreműködésével a tananyagok és a követelmények összehangolása, közös és a kari speciális **tananyagok kidolgozása**, továbbá a kedvezőtlen infrastrukturális feltételek (karok közötti nagy távolságok) ellenére a párhuzamos képzés, illetve az áthallgatás, átjárás bővítési feltételeinek megteremtése érdekében.

A hallgatók tananyagellátása érdekében a Főiskolán a 2003. évben 7 db *tankönyv* jelent meg (ebből 2 db a KVIFK-on, 5 db a PSZFK-on). Valamennyi tankönyvről elmondható, hogy szakmailag elismert és több felsőoktatási intézmény használja ezeket kötelező (ajánlott) tananyagként.

A beszámolási időszakban a Főiskola oktatóinak közreműködésével – tananyagként is szolgáló – 13 db *szakkönyv* jelent meg (ebből 1 db a KVIFK-on, 11 db a PSZFK-on, 1 db a KKKF-on).

A Főiskolán továbbra is a *jegyzetek* jelentik a képzés legfontosabb bázisát (ezek között nem csupán magyar, hanem angol, német stb. nyelven kiadott jegyzetek is található). A 2003. évben a KKFK 14 db, a KVIFK 18 db, a PSZFK 9 db új jegyzetet jelentetett meg, amelyek elsődlegesen a karokon tanuló hallgatókat segíti, önálló tanulásukban, a sikeres vizsgákra történő felkészülésben.

A tananyagellátás keretében – főként az egyes karok kiadásában - számos példatár, esettanulmány stb. jelent meg. A korszerű oktatást segítő szemléltető anyagok területén is előrelépés történt, elsősorban az e-learninget támogató új tananyagok kidolgozása formájában. Közöttük CD-k, videó kiadványok, valamint elektronikus tananyagok is található. Ezek száma mintegy 20 darab. A KVIFK-on pl. egy elnyert Apertus pályázat keretében a közgazdasági ismeretkörök oktatását szolgáló, az informatika legkorszerűbb eljárásait alkalmazó módszertani tananyag került kidolgozásra és országos szintű elfogadásra és bevezetésére.

Kibővült a tananyagellátásban a külső kiadók (Perfekt, Saldo, Unió, HVG-ORAC) közreműködése. A 2003. évben a PSZFK-on és KKFK-on és a pl. olyan megállapodást kötött a Perfekt Rt-vel, amelyben vállalta

- a régi jegyzetek, tankönyvek átvételét, árusítását a Karon működtetett könyvesboltjában,
- az új jegyzetek, tankönyvek vonatkozásában a komplex ügyintézés (a kéziratok alapján a szerzőkkel, lektorokkal szerződés megkötését, és árusítást),
- a Karon folyó oktatáshoz szükséges az egyes tanszékek által megadott külső jegyzetek, tankönyvek megfelelő példányszámban történő beszerzését, folyamatos árusítását kellő példányszámban,
- a nyomda rentábilis működését a szabad nyomdai kapacitás lekötésével (csak a KKFK-on).

A Karok várokozása szerint az új konstrukció a piaci szerzői díjak alkalmazásával elősegíti a jegyzetek megújítását, a korszerű minőségi követelményeknek való megfelelést, valamint a Karok likviditási helyzetét, javítását.

A BGF szintű integrált tananyagok tartalmi korszerűsítése, a főiskolai műhelymunka eredményei jelentek meg a közös alapozás részét képező Nemzetközi gazdaságtani tárgy, a Módszertani tárgyak, a Pénzügyi és a Jogi ismeretek tárgyak egységesülő tananyagainak fejlesztésében.

A szakmai feladatellátást néhány területen (elsősorban a pénzügyi-, számviteli stúdiók tekintetében) jelentősen nehezítette, hogy központi (parlamenti-, kormányzati stb.) rendelkezésre gyakoriak az *új előírások* (összhangban az EU-s csatlakozással stb.), s emiatt új szakkönyv-, jegyzet stb. nem állt kellő időben rendelkezésre. Emiatt az előadásokat és a gyakorlati foglalkozásokat jórészt jogszabályok, szakkikkek, média hírforrások stb. alapján kellett megtartani. Mindez a jelenlegi oktatói létszám mellett – egyes területeken – erőn felüli megterhelést jelentett.

Estenként problémát okoz az is, hogy a tanszékek kevesebb gondot fordítanak a szükségesnél a tananyagok megjelenítése előtt a kiadványok – könyvek, jegyzetek, példatárak stb.) *munkahelyi vitájára*. Sajnálatosan széleskörű – főként a hallgatók részéről – a tananyagok másolásával a szerzői jogok semmibe vétele. Szükséges lenne olyan szabályok kidolgozása, amelyek gátolnák e probléma további terjedését is.

A korszerű tananyagellátásban meghatározó tényező volt az **oktatás tartalmi korszerűsítése** (a nagyrészt közös munkával végzett modernizált tematikák, oktatási programok, szerzői kéziratok stb.), amely *összhangban* valósult meg a *kreditalapú mintatanterv követelményeivel*.

1.1.4. Az idegen nyelven folyó képzés

Az idegen nyelveken szervezett képzés hagyományosan sikeres a KKFK-on és a KVIFK-on, sajnos a PSZFK-en ez ideig még nem indult el.

A **KKFK angol Tagozatán** 2003. január 1 – 2003. július 31 között az I-III. évfolyamon 156 fő tanult (ebből külföldi cserehallgató 22 fő, kínai hallgató 23 fő volt) és 2003. szeptember 9 – 2004. január 31 között 165 fő tanult (ebből külföldi cserehallgató 30 fő, kínai hallgató 15 fő volt). A Tagozaton 14-17 fő oktató tartotta az előadásokat, konzultációkat.

A Picardiai Jules Verne Egyetemen közösen szervezett **francia nyelvű képzés** több mint 10 éve eredményes (éveként 17-27 fő kezdi el tanulmányait). A sikeres oktatói munka mellett sokrétű a két intézmény együttműködése (közös szemináriumi rendezvények, vendégoktatók, átiktatások, ünnepi megemlékezések, hallgatói cserekapcsolatok, részképzések stb.).

A végzett hallgatók visszajelzése szerint rendkívül jók az elhelyezkedési és a továbbtanulási lehetőségük.

A **KVIFK**-on idegen nyelven folyó képzésen 645 fő hallgató vett részt, 117 fővel több mint a megelőző évben. Ezen a karon az idegen nyelvű képzésben jelentős eredménynek tekinthető, hogy együttműködési megállapodást írtak alá a Kempteni Szakfőiskolával az *idegenforgalmi*-, valamint a Hofi Főiskolával a *kereskedelmi szakos kettős diploma kiadására*. Ezek a társintézmények a **német nyelvű képzésben** résztvevő hallgatók számára biztosítják az Európa szerinti elismert diploma kiadását. További jelentős fejlesztés a kereskedelmi szakon a német nyelvű képzés mellett az **angol nyelvű képzés** tantervének a kidolgozása, a Kari Tanács általi elfogadása, valamint a felkészülés, ezen képzés indítására. Tervek szerint 2004. szeptemberében indítható a képzés, amelyhez az OM által biztosított felvételi keretszámok is megállapításra kerültek. Hasonló eredményként lehet értékelni az **angol nyelvű vendéglátó és szálloda képzés** indítását is.

Örvendetes, hogy a kereskedelmi szakon folyamatosan nő a *német nyelvű képzés iránti érdeklődés*, amit a felvett hallgatók száma is igazol. A képzés színvonalának és hatékonyságának a növelését teszi lehetővé, hogy az idegen nyelvű oktatás 2003. szeptemberétől átkerült a Markó utcai épületbe, ahol az infrastrukturális feltételek valóban korszerűek.

A **PSZFK** ez ideig nem tudta beindítani idegen nyelven a főiskolai alapképzést, s így nagy az elmaradás a valós szükségletekhez és a másik két karhoz képest is. E problémát részben enyhíti, hogy mind eredményesebb az Idegennyelvi Tanszék gondozásában a *gazdasági szaknyelv* (makroökonómia, mikroökonómia), valamint néhány (pénzügy, számvitel) speciális szaknyelv oktatása. Sajnos a karon nem eléggé kommunatív valamennyi csoportnál – főként a főállású tanár hiány és a nagy létszámú hallgatói csoportlétszám stb. – miatt (a 2003. évben a karon az átlagos csoportlétszám a nyelvi órákon 22 fő, a távoktatáson 30-45 fő volt). Gondot okoz, hogy évek óta nincs elegendő tanterem és 1.500 Ft/óra – díjért alig lehet jó szak idegen nyelvi oktatót szerezni (problematikus a társkarok oktatóinak átiktatása is).

A PSZFK gondozásában működik idegen nyelven a francia Nanterre-i (Párizs) egyetemen kötött együttműködési megállapodás szerint a már diplomával rendelkezők *továbbképzése*. A saját fejlesztésű tananyagokkal a kurzust elvégzők vállalkozási szakos diplomát kapnak (főként kis- és középvállalkozások munkatársai vesznek részt a képzésen). Gondot főként az oktatáson résztvevő (77 fő) hallgatók vegyes, illetve gyenge előképzettsége jelenti. Koncentrált előkészítő munka eredményeként várhatóan 2005. évtől a PSZFK Számviteli szakán beindulhat angol nyelven az oktatás, amelyet előkészít, így 2004. őszétől néhány tantárgy idegen nyelvű tanítása már megkezdődhet (több stúdium tekintetében már felkészültek a tanszékek az idegen nyelven való oktatásra).

Elkészült az a felmérés, mely lehetővé teszi bizonyos tárgyak idegen nyelven történő oktatását. A felmérés szerint az oktatók mintegy 30-40%-a tűnik képesnek a feladat színvonalas ellátására.

1.1.5. Oktatási és számonkérési rend változásai

Az eredetileg kidolgozott IFT I. (IDP) és az erre épülő IFT II. egyaránt fontos stratégiai célként határozta meg az **oktatás rendjének**, a megnövekedett hallgatói létszám miatt általánossá vált tömegoktatásból adódó körülményeket és ugyanakkor a minőségbiztosítás követelményét egyaránt szem előtt tartó fejlesztését. Ez a két, egymásnak bizonyos mértékig ellent is mondó összetett feladat új szervezeti, tartalmi és módszerbeli teendők elé állította a Főiskola valamennyi oktatási egységét és adminisztratív apparátusát.

A felsőoktatási intézmények kormányrendelet /88/2002. (IV.13.)/ is kötelezte arra, hogy tanterveiket átdolgozzák a kreditalapú képzésnek megfelelően. Az említett rendelet azt is meghatározta, hogy az intézményekben a képzési idő függvényében mennyi lehet a heti kontaktóraszám. A Főiskolán (és ezen belül a karokon általánossá vált a heti 23 órán át tartó oktatás a korábbi 25-30 óra helyett).

A kredit alapú tanterv és a Neptun rendszer bevezetése, a hallgatók egyéni munkarendjének kialakítását szabályozó informatikai rendszer lehetővé tette az oktatói és ezzel együtt a terem **kapacitás jobb kihasználását**. Így a hallgatók gyakran alapszakjuktól függetlenül közösen hallgathatják az azonos elméleti és módszertani tárgyak előadásait, illetve ugyancsak szaktól függetlenül választhatják meg ezekből a tárgyakból, továbbá a szaknyelvi oktatásban csoportjukat. Ez persze együtt jár a gyakorlati és a szemináriumi csoportok létszámának jelentős növekedésével (gyakori a 45-100 fős csoport létszám), ami gazdaságosabbá teszi a főiskolán folyó oktatást, de egyben nehezebb feladat elé állítja az oktatókat és a hallgatókat is.

A kontaktórák számának a kredit alapú tanterv bevezetésével együtt járó globális csökkenése és a csoportszámok és létszámok növekedése az intézetek és az oktatók egyre nagyobb hányadát a hallgatók önálló tanulását segítő és ösztönző módszerek bevezetésére és mind szélesebb körű alkalmazására készítette. Ebbe az irányba hatott a távoktatással együtt járó új oktatási eljárások, informatikai eszközök használata és új módszerek kidolgozása is, amelyek egyre gyakrabban a nappali tagozatos képzés részévé is válnak. Így pl. gyors ütemben nő a hallgatók egyéni munkáját igénylő házi dolgozatok szerepe, a szakirodalom olvastatása és vizsgák keretében történő számon kérése, a team munkát feltételező esettanulmányok alkalmazása, különösen a képzést záró időszakban, a teljesen önálló és komplex feladat megoldást igénylő szakszemináriumi munka stb.

Látszólag formai kérdés csupán, de jó döntésnek bizonyult, hogy **főiskolai szinten egységes rend jött létre az órák időtartamát, a szüneteket stb. illetően**. Ez ha nem is meghatározó módon, de egyik elemi feltételét jelenti az infrastrukturális feltételek hiánya miatt (karok közötti távolság) nem könnyen megoldható áthallgatásnak, átiktatásnak.

Eredményes és hatékony megoldásnak bizonyult **az óralátogatások egységes főiskolai szintű szabályozása is**. Az előadások látogatásának önkéntes és a gyakorlati foglalkozások kötelező jellegének korábbinál egyértelműbb szabályozása az oktatók többségét színvonalasabb előadások tartására és a kredit érték megszerzésének feltétele miatt, a kötelező foglalkozásokon való jelenlét pontosabb és következetesebb ellenőrzésére készítették. Öröndetes tény, hogy mindezek hatására jelentősen javult a nem kötelező előadások látogatottsága is.

A Neptun rendszer révén szélesebb körűvé vált szabad tanár választásának egyre érzékenyebb azon pozitív hatása is, hogy az oktatók nagyobb figyelmet fordítanak a hallgatók ily módon kifejeződő értékítéletére.

A Főiskolán a **számonkérési módszerek**, a vizsgáztatási gyakorlat folyamatosan modernizálódik. Egyre gyakoribb a többlépcsős vizsgarendszer (házi dolgozat, majd írásbeli/szóbeli vizsga), amely teljes mértékben megfelel a világtendenciáknak. A kreditrendszer bevezetése a számonkérési módszerekben kis módosulást eredményezett. Alapvető törekvés továbbra is, hogy a jó elméleti tudás összhangba legyen a korszerű gyakorlati ismeretekkel. Sajnálatos módon azonban a döntően előadás-centrikus képzési forma nem segíti ezen készségek szükséges mértékű fejlesztését.

A számonkérés elsősorban a kredit alapú tanterv keretében sorra kerülő szigorlatok jelentettek változást a korábbi évekhez képest. Ez érintette mind a közgazdaságtani, mind a módszertani **szigorlatot**. A közgazdaságtani szigorlat a 2003. évtől három ismeretkört tartalmaz: a mikro-, és makroökonómiát, valamint a nemzetközi gazdaságtant. A vizsga komplex jellegű, szóbeli és írásbeli részből áll. A szóbeli vizsga megkezdésének feltétele, hogy a hallgató nemzetközi gazdaságtanból sikeres írásbeli teszt eredménnyel rendelkezzen. A 2003. évben letett közgazdaságtani szigorlatok tapasztalata összességében kedvező, bár egyes területeken (pl. a PSZFK-on) az alapozó tárgyakból viszonylag magas a sikertelenül teljesített vizsgák száma. Ezért a hallgatók ezeket a kurzusokat többször is felveszik (a TV szabályzatban előírt feltételek mellett).

Ugyancsak a beszámolási időszakban került sor először az új típusú módszertani szigorlat lebonyolítására is, amely a képesítési követelményekkel összhangban a Gazdasági matematika II., az Általános statisztika, az Operációkutatás és az Informatikai számítástechnikai ismeretanyagok számonkérését tartalmazza. A szigorlatról külön főiskolai szabályzat készült. A vizsga gyakran két részre tagolódik: az elméleti ismeretek elsajátításának ellenőrzésére írásban, míg a feladatokat pl. a KVIFK-on számítógép alkalmazásával kell megoldani.

Összességében a módszertani szigorlatok tapasztalatai is kedvezőek, amelyhez az intézetek, tanszékek gondos előkészítő munkája is hozzájárult. Szükséges megjegyezni, hogy többen átgondolandónak tartják a szigorlatok előírását a tantervben.

Egyre több tantárgy oktatásában fordítanak az oktatók nagyobb figyelmet a **hallgatók folyamatos évközi munkájára**, a sikeres vizsga felkészítésre. Az évközi házi dolgozatok, házi feladatok és ezek megoldásainak értékelése, a különféle üzleti esettanulmányok team munkában történő megoldása feltétlenül ellensúlyozza a nagy hallgatói létszám okozta nehézségeket és sikeresebb felkészülést eredményez. A nagy létszámú hallgatóság miatt az oktatók megnövekedett terhelése következtében széleskörűvé vált a teszt-rendszerű ZH-k alkalmazása (gyakran a szóbeliztetés helyett). A zárthelyi dolgozatok ütemezése kedvezően hat a folyamatos munka érdekében.

Az I.-II. évfolyamon, ahol már bevezetésre került a kreditrendszer, jelentősen **csökkent** a vizsgaidőszakon kívüli vizsgák lehetősége, és ezzel a folyamatos különféle méltányossági kérelmek legnagyobb hányada.

A kreditrendszer lehetővé teszi a hallgatóknak, hogy a mintatantervben előírt átlagos haladási ütemhez képest **lassúbb ütemben folytassák tanulmányaikat**. Ez a megváltozott rendszer is oka, hogy olyan hallgatók több szemeszteren keresztül passzív félévben hallgatói jogviszonyban vannak, akik nem tudják teljesíteni vállalt kötelezettségeiket. Az új jelenség sokrétű, alapos vizsgálatot igényel.

A szakmai idegen nyelvi vizsgáztatást a Budapesti Gazdasági Főiskola Nyelvvizsga Központja koordinálja. Idegen nyelvi tanszékek aktívan részt vesznek a vizsgaanyagok elkészítésében, a vizsgáztatásban, s az eddigi tapasztalatok kedvezőek.

Összességében nagyon pozitív a viszonylag új **szakmai gyakorlati** rendszerről kialakult vélemény, amely a hallgatók gyakorlatorientált szakmai képzését – különösen az utóbbi években – szolgálja. A gyakorlati képzés keretében a hallgatók és az oktatók jól össze tudják vetni az elsajátított tananyagot a gazdálkodó szervezetek mindennapos tevékenységével. Sajnos, a hallgatók nem mindig tudnak a korábbinál jobban szakirányoknak megfelelő gyakorlati helyet találni. A hallgatók ismeretanyagát tekintve azonban pozitív visszajelzés, hogy – reprezentatív felmérés alapján – a hallgatók kb. 60 %-ának a szakmai gyakorlat végén munkát ajánlanak.

A korszerűsített **záróvizsgarendszer** (a KKFK-on és a PSZFK-on) **tapasztalatai igen kedvezőek**. Hasznosnak és sikeresnek bizonyult a záróvizsgák a KVIFK-on alkalmazott azon új rendje is, amely a hallgatókat záródolgozatuk tartalmának informatikai eszköz igénybe vételével történő prezentációjára készíti és az ezt követő komplex szakmai kérdést is lehetőség szerint összekapcsolja a választott szakmai témával.

Egyes jelzések szerint még sokrétűbben kell segíteni az oktatókat abban, hogy tevékenységük jól hasznosuljon és ily módon a hallgatók megszerzett diplomája, ne legyen alacsonyabb szakmai tartalmú pl. gyakran a hétvégekre szervezett **távoktatási tagozaton** is, mint a nappali tagozatos hallgatóké.

1.1.6. A BGF képzési tevékenységének fejlesztése

Az integrált Főiskola a beszámolási időszakban az adott infrastrukturális keretek között (a karok közötti igen nagy távolságok és az ismert fővárosi közlekedési helyzet, a vidéki intézetek), törekedett a humán erőforrások egyesítésére, a főiskolán rendelkezésre álló szellemi kapacitások hatékonyabb kihasználására. Ennek keretében

- a kredit alapú tanterv felmenő rendszerben történő bevezetésével, **teljes körűen megvalósult az általános értelmiségi képzést, nevelést, valamint a szakmai és módszertani alapot szolgáló tárgyak egységes rendszerben és közös tematika alapján való oktatás** a Főiskola mindhárom karán, minden alapszakján és valamennyi tagozatán,
- a főiskolai szintű **egyesült szellemi műhelyek** (közgazdaságtan, matematika, számvitel alapjai, marketing, jog, környezet-gazdaságtan stb.) egységes, **közösen kidolgozott tananyagok alapján, egységes követelményeket érvényesítve határozzák meg a közös alapozó ismeretek oktatását** (folyamatban van további stúdiumok tananyagainak kidolgozása, korszerűsítése) is,
- a 2003. évben bevezetésre került – alapjában azonos követelmények mentén és egyforma kredit értékeket eredményezve – a hallgatók által szabadon, de ugyanakkor kötelezően választható **társadalomtudományi tárgyak egységes rendszerben történő oktatása**,

- jelentős előre lépés valósult meg az **idegen, a szaknyelvi oktatásban** is – természetesen az egyes alapszakok sajátosságait szem előtt tartva – közös tematikák, módszertani anyagok kidolgozásában,
- a Főiskola, valamennyi karára és oktatási egységére kiterjedően megszerezte a **felőttképzéshez szükséges akkreditációt**,
- a Budapesten belül is nehezen áthidalható távolságok ellenére bizonyos fejlődés tapasztalható a hallgatók és oktatók karok közötti **áthallgatása**, illetve **átoktatása** területén; a megelőző évekhez képest növekedett a párhuzamos képzést igénylő és vállaló hallgatók száma, de az eddigi tapasztalatok nem egyértelműen pozitívak; így pl. a rendkívül magas (főként a KVIFK-on) hallgatói létszám miatt az oktatók többnyire a kötelezően előírtnál nagyobb kontaktóraszám tanítanak, ezért a karok közötti rendszeres átoktatást viszonylag kevés tanár tudja vállalni; erre leginkább a KKFK oktatói oldaláról az idegen nyelvet oktató tanárok köréből adódna a másik két kar irányába, de a túl alacsony óradíj, nagy távolság stb. miatt az ebből adódó lehetőségek nincsenek még megfelelően kihasználva; van azonban már példa arra is, hogy egy-egy kötelezően választható alapozó tárgy csak az egyik karon került meghirdetésre; ilyen volt az elmúlt évben a gazdaságtörténelem a KVIFK-on, amelyet a KKFK hallgatói nagy számban ott vettek fel stb.),
- igen kedvező előrehaladás történt az informatikai képzés tartalmának, eszközrendszerének (hardver és jogtisztá szoftverek) és módszereinek egységes, főiskolai szintű fejlesztése területén is (ebben a tananyag tartalmi fejlesztése mellett jelentős része volt annak, hogy számítógépekkel, szoftverekkel a Főiskola ellátottsága számottevően javult, főként a sikeres pályázati tevékenységek, valamint a gazdálkodó szervezetek szakképzési hozzájárulás fizetési kötelezettségei egy részének átengedése, eredményes szervezőmunka következtében.

1.1.7 A jobb minőségű oktatást akadályozó tényezők

A főiskolán az oktatók és a hallgatók **munkakörülménye** valamelyest *javult*. Öröndetes, hogy az OM számunkra kedvező döntésével 2003. szeptemberétől a **Markó utcában** korszerűsítetten használatba vehettük az épület földszintjén és az I. emeleten lévő helyiségeket (amely főként tanterem és néhány irodahelyiség volt). Itt került elhelyezésre a KVIFK idegen nyelvű képzése, amely a THM angol, valamint a THM és a kereskedelmi szak német képzés feltételeiben jelentős javulást eredményezett. Átköltözött az Alkotmány utcai épület III. emeletéről a BGF Nyelvvizsga és Továbbképző Központja, valamint a Markó utcában került kialakításra 25 tanterem, továbbá 1 számítógépes labor a földszinten. Az I. emeleten Elektronikus Könyvtár, valamint a Sommelier képzés igényeit kielégítve egy speciális oktató kabinet nyert elhelyezést, amely bormúzeum jelleggel is üzemel. Átköltözött továbbá az Európa Tanulmányok Központ is, valamint a karhoz tartozó 3LC (Long Life Learning Centrum), amely a felőttképzést szervező, bonyolító, új szervezeti egysége a Karnak. Összességében eddig az épületben 25 tanterem van, melynek befogadó létszáma 12 és 120 fő között változik. Az épület fokozatos (II. emelet stb.) átvételével főként a KVIFK-on összességében a munkavégzés körülményei jelentős mértékben javultak.

Csökkent a főépület túlszűfoltsága, valamint a bérlemények megszüntetésével az órák közötti vándorlás is jelentős mértékben mérséklődött. Az oktatás tárgyi feltételei is javultak, mivel pályázatokból, illetve szakképzési hozzájárulásokból jelentős oktatástechnikai fejlesztést sikerült megvalósítani.

A felsőfokú szakképzés központja lett a **Liget utcai épület**, ahol a KVIFK és a PSZFK hallgatói tanulnak, s ez, valamint a Bagolyvár utcában korszerűsített étterem használatba vétele javította a hallgatók és az oktatók közérzetét.

Az alapvető munkafeltételekben gondot, nehézségeket továbbra is a hallgatók és az oktatók (főként a PSZFK-on) túlszűfolt elhelyezése jelenti. Kedvezőtlen még a munkakörülmény mindhárom karon, mert nagyon hiányoznak az IFT II-ben tervezett nagyelődő termek és a PSZFK-on kis- és közepes méretű tantermek (gyakorlati foglalkozásokat, idegen nyelvi órákat – gyakran bérelt tantermekben – kényszerülnek megtartani, magas bérleti díjak ellenében). Nagyon fontos lenne, hogy végre megépüljön az „A” épület folytatásaként a tervezett 8 tanterem (amelynek megfelelő tantermi kapacitást jelenleg a „E” épületből a Rektorátus használ) és az „A”, „B” épületek lapos tető részét nyeregtetőre lehessen

cserélni, ahol főként kistermek, laboratóriumok számát lehetne gyarapítani. Különösen hiányoznak a nagy előadótermek, ezért az előadásokat többször kell megismételni.

A hallgatói csoportlétszámok további növekedése is nehezíti a **készségfejlesztő ismeretek oktatását**. A nagy létszámú csoportokban ugyanis a hallgatók ritkábban szerepelhetnek egyénileg. Ez irányú tevékenység fejlesztésében kedvezőtlen hatású volt a kontaktóraszámok kényszerű csökkentése is.

A nyugodt és elmélyült alkotó munkát akadályozza sok területen (főként a PSZFK-on), hogy az egyébként kisméretű **tanszéki szobák túlszűfoltak**. A hallgatókkal való egyéni foglalkozást, konzultációt, szakdolgozati témák megbeszélését és véleményezését stb. gátolja az oktatók szűkös elhelyezése (gyakori, hogy 7-9 oktató van elhelyezve egy-egy szobában).

A főiskolán általánosan javult a számítógépes ellátottság. A PC és az Internet – használat egyre szervezettebben beépül a szervezeti egységek (főként a tanszékek) mindennapi munkájába. Sajnálatosan még mindig sok a korszerűtlen és lassú gépek száma – főként – egyes tanszékeken, amelyek nehezítik a munkavégzést. Gondot okoz az is, hogy az informatikai rendszer nem mindig hozzáférhető, a Neptun rendszer esetenként „lefagy”. A tananyagellátás általában jó, de a kari könyvesboltok (Perfekt) időnként túl későn kezdeményezi az utánrendeléseket, ezzel néhány napos csúszást okoznak. Alapvető nehézséget okoz a nagy létszámú hallgatóság teremigénye. Továbbra is problémát okoznak az oktatástechnikai rendszer egyenetlenségei, sok helyütt változatlanul kevés az audiovizuális eszköz, némelyik felújításra, selejtezésre szorulna, kevés az előadásokon használható projektor stb. Sok az elavult fénymásoló, nyomtató. Több tanszéken hiányos az irodabútor felszereltség.

Alapproblémaként felmerült az oktatók jelentős leterheltsége, amely főleg a vizsgaidőszakban nagyon nagy. A tanszékek munkatársai az oktató munkán kívül, tudományos tevékenységet is végeznek, de a nagy hallgatói létszám és az aránytalanul nagy óra-, és vizsgaterhelés miatt erre kevesebb időt tudnak szakítani.

A tapasztalatok azt is jelzik, hogy a karok mindennapos működésében szükséges jobbitani a koordinációt, az információk áramoltatását és mind nagyobb számban kell korszerű számítógépekkel (laptop típusú eszközökkel is) ellátni az oktatókat.

1.1.8 Az oktatási tevékenység fejlesztését segítő pályázati munkavégzés eredményei

A Főiskola által végzett tevékenység fejlesztésében a 2003. évben jelentős volt a különböző **pályázatok** (főként az oktatási tevékenység fejlesztését segítő) kimunkálása és az elnyert pályázatok alapján esedékes *feladatok jó színvonalú megvalósítása*. Örvedetesen ebből a forrásból is – ha a megelőző évinél kisebb összegben is – tovább bővült a sikeres pályázatok eredményeként a beszámolási időszakban is a pénzügyi források összege.

Adatok eFt-ban

Megnevezés	KKFK		KVIFK		PSZFK		Rektorátus		BGF összesen	
	2002. év	2003. év	2002. év	2003. év	2002. év	2003. év	2002. év	2003. év	2002. év	2003. év
Megpályázott támogatás összege	41 790	69 833	25 129	163 600	267 804	300 422	522 505	208 010	857 228	741 865
- ebből hazai	23 130	63 977	25 129	155 350	263 894	300 422	497 065	208 010	809 218	727 759
- ebből külföldi	18 660	5 856		8 250	3 910	0	25 440	0	48 010	14 106
Elnyert pályázati támogatás összege	41 000	26 933	22 564	82 348	102 399	61 652	109 086	23 430	275 049	194 363
- ebből hazai	22 340	15 125	22 564	80 265	98 489	54 468	83 646	23 430	227 039	173 288
- ebből külföldi	18 660	11 808		2 083	3 910	7 184	25 440	0	48 010	21 075
Adott évben felhasznált pályázati támogatás összege	21 311	24 733	19 564	80 076	74 434	45 405		102	115 309	150 316
- ebből hazai	12 649	12 925	19 564	79 919	62 200	32 660		102	94 413	125 606
- ebből külföldi	8 662	11 808		157	12 234	12 745		0	20 896	24 710
K+F témára megpályázott összeg	2 100	2 100	17 565	60 435	1 890	38 833	178 860	102	200 415	101 470
- ebből hazai	2 100	2 100	15 000	60 435	1 890	38 833	37 860	102	56 850	101 470
- ebből külföldi	0	0		0	0	0		0	0	0

A pályázati tevékenység eredményeként sikerült a főiskolán

- kialakítani két olyan *korszerű multimédiás előadótermet* (a KVIFK Alkotmány utcai épületében és a Markó utcai épület földszintjén, PSZFK Zalaegerszegi és Salgótarjáni Intézeteinél), amely lehetővé teszi a korszerű szoftverek segítségével készített előadás vázlatok, prezentációk, on-line információs források és ezek lehetséges alkalmazásainak bemutatását,
- kialakítani internetes felületen történő kompetencia mérőeszköz fejlesztést és alkalmazást (amely főként a PSZFK-on segíti a hallgatók saját maguk, más által, illetve tanáraik által történő készségek mérését),
- az *e-learning alapú keretrendszer* segítségével felhasználható tananyagok elérését,
- a *Felnőttképzési Központ* és az *ECDL vizsgaközpont* munkáját támogatóan *új munkaállomás telepítését*,
- *multimédiás tananyagfejlesztést* szolgáló eszközbeszerzéseket,
- *elektronikus könyvtár létrehozását* (Markó utcai épületben) és a Központi Könyvtár *korszerűbb szerverrel* való felszerelését,
- pótlólagos pénzügyi forrásból támogatni *tanításterv – tanítási programok, tananyagfejlesztések* időszerű cselekedeteit,
- segíteni a PhD képzésen résztvevők tevékenységét.

A Főiskola képzési-, tudományművelői stb. feladataihoz viszonyítottan még mindig elenyésző a pályázati tevékenység sikere.

Kifejeződik ez abban is, hogy

- esetenkénti tapasztalatok alapján *kiforratlan* (esetenként nem jó színvonalú és hatásos) a *pályázati munka* megfigyelési-, továbbadási-, kidolgozási módszerei;
- *gyakori a késlekedés*, a beadási határidők be nem tartása,
- kevés a több felsőoktatási intézménnyel, karral, tanszékkel stb. együttes pályázat beadása (elmarad a tartalmi összehangolás),
- lassú a pályázaton megnyert eszközök használatba vétele,

A tapasztalatok azt is jelzik, hogy a helyi erőfeszítések ellenére szűkös a humán erőforrás a pályázati tevékenység technikai, tartalmi menedzselési stb. feladatokra.

1.1.9 Meghatározott jogcímenen biztosított többletforrások felhasználása

Az 51/2002. (III.26.) Korm. rend. 22. § alapján, a főiskolán tanuló és költségtérítéssel képzésben résztvevő hallgatók közül a terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermek-gondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban vagy gyermekgondozási díjban (továbbiakban: **GYES-GYED**) részesülők mentesülnek a képzések költségtérítésének megfizetése alól.

A hatályos jogszabály értelmében a Főiskola ezen hallgatók után csak a képzési és fenntartási normatíva (tagozatnak megfelelő) átszámított összegét kapja meg támogatásként (levelező tagozat esetén 29.250 Ft/fő/félév, esti tagozat esetén 38.610 Ft/fő/félév), míg a költségtérítési díjak befizetése 70.000 – 125.000 Ft/fő/félév bevételt jelentene.

Az említett jogszabály hatálybalépése az elmúlt két évben az Intézménynek több mint 100 M Ft bevétel elmaradást okozott, – mivel a támogatás összege 2003. évben csak 42.300 eFt volt. (Valószínűsíthető, hogy a nevesített jogalkotás elmaradása esetén a hallgatói létszámunk is kevesebb lenne.) Azonosulva a központi oktatáspolitikai törekvéssel, hogy a GYES-GYED-en lévők tanulmányi „kedvét” szociális

körülmények miatt nem lehet visszafogni, de ennek megoldásaként az oktatási tárcának a *teljes költségértéítés összegét biztosítani* kellene a képző intézmények számára. Amennyiben ezt a problémát nem sikerül a Kormányzatnak megoldani, hosszabb távon a képzések gazdaságosságát, ebből kifolyólag a képzések indítását veszélyeztetheti a GYES-GYED-es *hallgatók létszám növekedéséből adódó bevétel kiesés*.

Az OM a hallgatók **idegen-nyelvvizsgadíjának** visszatérítésére 20.600 eFt támogatást biztosított a Főiskola részére. A Minisztérium irányelveinek megfelelően a BGF is elkészítette a belső szabályzatát a vizsgadíjak visszafizetésére. A szabályzat értelmében a jogos igénylések alapján, több mint 8 M Ft-ot kellett visszatéríteni hallgatók részére. A különbözetet az akkreditált nyelvvizsga központ infrastrukturális fejlesztésére fordítja a Főiskola.

A **hallgatók pénzbeli juttatása** címén a hatályos normatíva és a jogosultak létszáma alapján – a Főiskolát 894 MFt illeti meg, amelyből a 2003. évben 820 MFt állt rendelkezésre, a különbözetként (mintegy 74 MFt) a 2004. évben illeti meg az Intézményt. **Bursa ösztöndíj** támogatásból a Főiskolát jogosultan 30 MFt illette meg a 2003. évben, amelyből a beszámolási időszakban csak 26 MFt állt rendelkezésre.

A hallgatók **Köztársasági ösztöndíja** címén mintegy 20 MFt költségvetési támogatás illeti meg a Főiskolát (visszafizetési kötelezettség 2004. évben 2,5 MFt).

Tankönyv-jegyzettámogatás címén 69 MFt-ra jogosult a Főiskola, amelyből a beszámolási időszakban csak 65 MFt állt rendelkezésre.

Kollégiumi támogatás címén 54 MFt-ra jogosult a Főiskola a 2003. évben, amely mintegy 2 MFt-tal kevesebb a rendelkezésre álló összegnél. Kollégiumi férőhelyet a 2003. évben 3.692 hallgató igényelt (11 %-kal több mint a megelőző évben), de a férőhelyek száma csak 1.639, s ezért 2.210 hallgatónak a Főiskola nem tudott kollégiumi lakhatást biztosítani.

Lakhatási támogatás címén a hatályos előírások szerint a Főiskola 168 MFt-ra jogosult, amely 36 MFt-tal kevesebb a rendelkezésre álló előirányzatoknál. Lakhatási támogatásra a 2003. évben 5.103 hallgató volt jogosult (a KKFK-on 1.244 fő, a KVIFK-on 1.606 fő, a PSZFK-on 1.803 fő, a Rektorátuson 450 fő). Lakhatási támogatásban a 2003. évben 1.952 fő részesült (ebből a KKFK-on 268 fő, a KVIFK-on 390 fő, a PSZFK-on 1.294 fő), s létszámuk 45 %-kal volt több mint a megelőző évben.

Sport-kulturális támogatás címén a 2003. évben mintegy 8 MFt illette meg a Főiskolát.

Békésy György Posztdoktori ösztöndíj címén 326 eFt állt a Főiskola rendelkezésére, melynek kifizetése az előírások szerint megtörtént.

1.2. A tudományos tevékenység

A főiskolán folyó tudományos tevékenység összhangban van az Intézmény képzési profiljával, a gazdasági és a társadalmi életben végbemenő változásokkal, az új kihívásokkal (különös tekintettel hazánk európai uniós csatlakozásával, a közgazdaságtudomány alkalmazott fejlesztésével). A Főiskola – jellegeből adódóan – elsősorban a gyakorlatorientált képzést helyezi előtérbe, ugyanakkor mindent elkövet, hogy a foglalkoztatott oktatók lépést tartsanak tudományáguk legfrissebb eredményeivel, s ösztönöztek legyenek a tudományos minősítés megszerzésére és folyamatos kutatási és fejlesztési munka végzésére.

Kutatási tevékenység fókuszja az alkalmazott, diszciplináris kutatás, amely több területen (főként az EU-s ismeretekkel) kibővült és megkezdődött a „Bolognai folyamathoz” kapcsolódó esedékes átalakítások vitája. Megkezdődött – a KVIFK koordinálásával – a BGF szintű minőségértékelési kézikönyv (alapelveket, módszereket stb. témákat feldolgozó) kiadvány előkészítése. Folytatódott – több területen (pl. KVIFK-on) új tartalommal és módszerrel – a tanári tevékenység hallgatók általi értékelése. Főként a vezető oktatók kutatói és tudományos tevékenysége eredménye révén **sokat javult a hallgatók korszerű tananyag** (tankönyv, szakkönyv, jegyzet, példatár, esettanulmány) ellátása. A hallgatók nagyrészt a Főiskola oktatói által készített tananyagokból tanulnak és vizsgáznak. A tananyagok többsége külső kiadók és nyomdák (PERFEKT, SALDO, UNIÓ, HVG-ORAC stb.) gondozásában jelenik meg.

A 2003. évben megjelent új anyagok:

- 7 tankönyv,
- 13 szakkönyv,
- 41 főiskolai jegyzet,
- 10 példatár,
- 3 esettanulmány, műhelytanulmány
- 20 egyéb kiadvány (DC stb.).

A főiskolai vezetés döntésének megfelelően e folyamatban áll egy olyan *szakkönyv sorozat* megjelentetése (munka neve: BGF könyvek), amely azokon a területeken kerül kiadásra, amelyek azonosak a Főiskola mindhárom karán. A könyveket az egyes szakmai műhelyekből álló kollektívák készítik elő és a főiskolán folyó képzés támogatása mellett, országos felhasználásra is kerülnek. Örvedetes, hogy a nyomtatott tananyagok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak – főként a távoktatásban – az elektronikus médiumok (Internet, videokazetták, CD lemezek és hangkazetták stb.).

A Karok, Intézetek és a szaktanszékek oktatói a szakma kiváló képviselői, akik országos és nemzetközi szervezetek tagjai, illetve vezető képviselői is egyben. Ennek megfelelően, mind a szakmai előadások és képzések, mind a folyóiratokban, szaklapokban stb. megjelenő **publikációk** vonatkozásában országos ráhatással vannak a jövő szakembereinek képzésére és a gazdálkodó szervezetek foglalkoztatott munkatársaira.

A KKKF gondozásában rendszeresen megjelenik az EU Working Papers kiadvány, amelynek elsődleges feladata, hogy a legfrissebb kutatási eredményekről adjon számot (a legutóbbi szám a logisztikai kérdés kört dolgozta fel sikeresen).

A **kutatási tevékenység finanszírozására** a 2003. évben **21.418 eFt** állt a Főiskola rendelkezésére, amelyből 20.691 eFt kiadás teljesült (a maradvány mindössze 727 eFt). Ebből *normatív kutatási forrás* 5.760 eFt, *előző évek normatív kutatási maradványa* 6.087 eFt, a *felsőoktatási kutatásra pályázat útján elnyert támogatás* 1.373 eFt, *KMŰFA pályázatból* származó összeg 6.900 eFt és *előző évi felsőoktatási kutatási pályázat maradványa* 571 eFt volt.

A 2003. évi **normatív kutatástámogatás** keretösszegét a felosztásról rendelkező az 1/1998. évi Főigazgatói Utasítás előírásainak, valamint az intézmények által közölt megfelelő létszámadatok figyelembevételével kerültek felosztásra a Kar Intézményei között. Az utasítás alapján, a felosztás az intézményekben oktató szakirányú posztgraduális diplomával, szakértői képesítéssel, PhD képzésben résztvevő és akadémiai doktori képesítéssel rendelkező létszám arányában történt.

A BGF 2003. évben is megrendezte az évente szokásos **Tudományos Konferenciáját**. Az integráció jegyében, koordináltan, a Karok közös részvételével történt meg a rendezvény megszervezése, amelyen nemcsak vezető oktatók, hanem a tudományos képzésben résztvevő fiatal oktatók és hallgatók helyet kaptak tudományos eredményeik állásának bemutatására.

Mint az ország legnagyobb és szakmailag legelismertebb szakköziskolája, ezzel a rendezvénnyel is igyekszünk iskolánk és a végzett, illetve a képzésben lévő hallgatóink szakmai világra látását bővíteni. A 2003. évi konferencia vezérgondolata „*Magyarország a gazdasági fejlődés keresztútján*” volt.

A konferencián és a 11 szekcióban (Vendéglátó és szállodai szolgáltatások, Jog, Idegenforgalom és turizmus, Menedzsment, Marketing, Kereskedelem és logisztika, Matematika-statisztika, Számítástechnika, Környezetgazdálkodás, Pedagógia és oktatásmódszertan, Európai Unió és nemzetközi kapcsolatok, Számvitel és kontrolling, Pénzügy, Kommunikáció és alkalmazott nyelvtudomány) 122 előadás hangzott el. A konferencia válogatott előadásaiból jelenik meg a szponzorok (Siemens, MKB) támogatásával a BGF Tudományos Évkönyv 2003. című kiadvány, mely most már harmadik alkalommal jelent meg.

A főiskolai szintű rendezvények kiegészítéseként a KKKF és a KVIFK rendezett sikeres konferenciákat. A hallgatók számára megrendezett főiskolai szintű Tudományos Diákköri Konferencián 21 hallgató nyert az országos TDK-n, amely 2004. évben kerül megrendezésre.

A növekvő hallgatói létszám, a magas óratartási kötelezettség, a kiterjedő vizsgáztatási, szakdolgozat bírálati stb. feladat ellenére oktatóink jelentős része hatékonyan végzi *önképzési* tevékenységét. Az utolsó erő tartalékok mobilizálásával 84 fő vesz részt a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetemen, ELTE-n, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen, a Debreceni Egyetemen, a Szegedi Tudományegyetemen, a Pécsi

Tudományegyetemen, valamint a Miskolci Egyetemen, Kaposvári Egyetemen *PhD képzésben*. A főiskolán a beszámolási időszakban **89** (az összes oktatók **18 %-a**) rendelkezett *tudományos fokozattal*, 7 fővel több mint a megelőző évben.

Sokan vesznek részt más szervezetek (például okleveles könyvvizsgáló-, idegen (pl. Japán NAP stb.) nyelvvizsga stb.) továbbképző tanfolyamain. A viszonylag nagy oktatói tanóra kötelezettség teljesítése, sokrétű leterheltség nem segíti az elmélyült önképzést, kutatómunkát. Gondot okoz, hogy szinte lehetetlen *munkaidő kedvezményt* adni a továbbképzéseken résztvevő oktatóknak. Sajnálatosan kevés idő jut – az oktatók nagy tanítási-, vizsgáztatási kötelezettsége miatt – a PhD képzésben résztvevők kutatói tevékenységére, a szűkös pénzügyi adottságok miatt a tudományos konferenciákon való részvételre, hazai- és külföldi szakkönyvek (tanulmányok stb.) vásárlására, ösztöndíjas lehetőség elnyerésére stb.

Problémát jelenthet a következő akkreditáció során, hogy a Főiskola néhány tanszékvezetője, főtárgy felelőse ez ideig nem teljesítette az előírt követelményeket, s kevés mindössze 52 fő a kandidátus és PhD-s, valamint 1 fő az MTA doktori tudományos fokozattal rendelkező oktatók száma. Ezért is – az egyéni erőfeszítéseken túlmenően – a Főiskola számára jelenleg a legfontosabb feladat elősegíteni a *tudományos minősítéssel* rendelkező oktatói létszám növelését. Ugyanakkor igen nagy számban rendelkeznek az oktatók a legmagasabb szakmai végzettséggel, s hosszú gyakorlat után az ország elismert, neves szakemberei.

Gondot okoz, hogy oktatóink jelentős része közel van – vagy már túl is lépte – a törvényes nyugdíjhatárt. A beszámolási időszakban új kollegák belépésével alig sikerült fiatalítani az oktatói kart. A jövőben minden erővel **azon kell fáradozni, hogy főként a tanárok körében bővítsük a fiatal oktatók számát, mert** ellenkező esetben kb. **5-8 év múlva olyan helyzet következhet be, hogy az oktatók közül nagyon sokan egy időben fejezik be aktív pályafutásukat**, s ezzel veszélybe kerülhet az oktatás folyamatossága, a vezetői feladatok ellátása. Fokozza a gondot az is, hogy széleskörű, a korszerű tudással rendelkező fiatal oktatók – kedvezőbb feltételek mellett – „elcsábítása”-nak (főként a közgazdászképzést beindító felsőoktatási intézmények, külföldi tulajdonú vállalkozások) veszélye.

Örvedetes, hogy a KKKF jelenleg olyan oktatói állománnyal rendelkezik, amely megfelel a Magyar Akkreditációs Bizottság által támasztott kritériumnak, mert mind a szakfelelősi-, mind a szakirány-vezetői, mind a főtárgy-felelősi követelményeket maradéktalanul teljesíteni tudja.

A Főiskola oktatói széleskörű hazai és nemzetközi **kapcsolatokkal** rendelkeznek az oktatás korszerűsítése, a hallgatói mobilitás stb. érdekében. Sajnálatosan hazai és nemzetközi konferenciákon való részvételük csökken – főként a szükséges pénzügyi források hiánya miatt – és aktivitásuk (előadások, korreferátumok stb. tartása) is mérséklődik. Örvedetes, hogy egyes karok (főként a KVIFK) egyre szélesebb körben tették (teszik) lehetővé, hogy hallgatóik kötelező gyakorlataikat külföldön végezhessék.

1.3. Képzési és fenntartási normatívák alapján történő finanszírozás tapasztalatai

A Kormány a *normatívák évenkénti összegeit* az éves költségvetési törvényben előírányzott pénzügyi feltételeket is figyelembe véve határozza meg.

A *képzési, fenntartási normatív támogatás* (előírányzat) a felsőoktatási intézmények a finanszírozási csoportokba tartozó szakokra felvett felmenő rendszerben az országos lemorzsolódási aránnyal csökkentett, (számított) *egyenértékű létszáma* és a Kormány rendeletben megjelölt adott finanszírozási csoporthoz tartozó *normatíva értékek szorzatainak összege*. A *képzési normatív támogatás további része* a teljes munkaidőben foglalkoztatott minősített oktatók létszáma, valamint a Kormány rendeletben meghatározott normatíva értékének a szorzata.

A 2003. évi normatíva emelés – finanszírozási csoport szerinti norma 234 eFt/fő-ről 295 eFt/főre, illetve egyes szakok esetében 355 eFt/főre nőtt – alapján Főiskola többlettámogatást remélt a Kormány rendelet „szellemének” megfelelően. A kedvező hatás azonban elmaradt, mivel a felügyeleti szerv tájékoztatása alapján, valós – reálértéken számított – támogatás növekedést az új normatívák meghatározása nem eredményezett a felsőoktatás területén, csupán a 2002. évi illetményemelés és annak szintrehozása miatti finanszírozási források kerültek a normatíva értéknel beépítésre. Így tárgyév során az Intézmény **sem a normatíva emelés, sem a hallgatói létszám növekedésére támogatási többletet nem kapott**.

Így a gyakorlati tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a képzési és fenntartási normatív támogatási rendszer bevezetésénél remélt nyomon követhető, „igazságos” támogatási rendszer kialakítása csak egy új elosztási mechanizmus alapján valósulhat meg. Ennek megalapozottságát az is indokolja, – az előzőekben leírtakon túlmenően – hogy a jelenlegi Kormány rendelet figyelmen kívül hagyja az intézmények, szervezeti egységek különállásából, tagoltságából, egyedi kapacitásméretekből, eltérő foglalkoztatásból, különböző minősítésből stb. származó költséget. Felül kell tehát vizsgálni az intézmények, a szervezeti egységek rendszerében a tevékenységüknek, kapacitásuknak, költségszintjüknek a megtervezett feladatok, illetve feltételrendszerhez való viszonyát.

Sajnálatos a hallgatói létszám alapján történő támogatás késleltetési gyakorlata is; az **utólagos** – tárgyvetet követő – költségvetési **finanszírozás**. Már standard állapotnak tekinthető, hogy az alapképzés működtetését, folyamatos pénzellátását jelentős részben a saját bevételekből kell megélelni, pótolni.

A leírtakból kitűnik, hogy csak egy meghatározott normatív „modell-rendszerről” van szó, de működtetésének *egyik eleme sem kellően megalapozott, miközben az államra kötelezettséget ró*. Meg kell azonban jegyezni, hogy különböző körülmények figyelembe vételével inkább az a fajta (nem lényegtelen) *elosztó funkció érvényesül*, amely azonos képzési típusok azonos összegű támogatását jelenti. A fenntartási funkció előírnyzatával való együttes kezelés ebben is korlátozó hatású az eltérő működési-fenntartási adottságok miatt.

1.4. Az intézményen belüli szervezeti és feladatstruktúra korszerűsítése

A központi rendelkezésekre végrehajtott – korábban önállóan működő három intézmény – **integrációja** néhány területen a beszámolási időszakban a főiskolán további biztató eredményeket hozott. Több területen megvalósított megalapozó intézkedések és cselekedetek várhatóan hozzásegítenek az integráció előnyeinek realizálásához. A tapasztalatok azt is jelzik, hogy a jogelőd intézmények egymás mellé rendelésétől még hosszú az út az erőforrások hatékony működéséig. *A tartalmi kohézió realizálásáig sok még a tennivaló.*

A Főiskola közös elhatározásra az új követelményeknek megfelelően alakította ki **irányítási** stratégiáját, döntéshozatali módszerét, ésszerű – *holding típusú* – **szervezeti rendszerét** (a központ a legfontosabb intézménypolitikai-, oktatás-kutatásfejlesztési-, gazdálkodási, humán erőforrás gyarapítási stb. irányelveket határozza meg, koordinálja a folyamatokat, közvetett eszközökkel irányítja karait, kivételes a kari szervezetek tevékenységébe az operatív beavatkozás). Ennek megfelelően végezte tevékenységét a 2003. évben is.

A Főiskola – a vezetés minden törekvése ellenére – *nem jutott megfelelő fejlesztési forráshoz*, így csak szűk körben – főként elhelyezési problémák miatt – lehetett létrehozni – az integráció előnyeinek hasznosítására – **összevont szervezeteket**, kiiktatni a felesleges párhuzamosságokat, hasznosítani a racionálisabb munkamegosztás előnyeit (elmaradt a nagy előadók, tornatermek, könyvtári olvasók stb., a Távoztatási Központ, Informatikai Központ, közös raktárak-, műhelyek stb. kialakítása).

A költségvetési befizetési kötelezettségeket elrendelő és az intézményi pénzforrások felhasználását szabályozó **rendelkezések módosítása** sajnálatunkra

- *gyakoriak;*
- *túlzottan centralizáló jellegűek* (az ésszerű rugalmas gazdálkodást fékezik az átcsoportosítási lehetőségek erőteljes szűkítésével; saját bevételi maradvány felhasználás időbeli korlátjával, számlanyitási lehetőségek korlátozásával stb.);
- *esetenként a bürokratizmus tovább növekedését előidézőek;*
- *nem egyértelmű szabályozások* (értelmezése szakmai körökben is gyakran eltérő, végrehajtásuk körülményes stb.) *esetenként ellentmondóak.*

A tapasztalatok azt is jelzik, hogy a **központi rendelkezések** módosításának fogadtatása széles körben *kevésbé vált ki pozitív cselekedeteket*. Ez összefügg azzal, hogy folyamatosan nő az intézmények befizetési kötelezettsége és a felsőoktatási intézmények nem alkalmazhatják más költségvetési szervezetek részére már biztosított kedvező előírásokat és ez által versenyképességük tovább rosszabbodik (pl. a közalkalmazotti illetménytábla helyett a köztisztviselői illetménytáblát; a

szakképzési hozzájárulás fejlesztési támogatás mellett a felújítási – mint ahogy az a szakközépiskolák részére biztosított – célú felhasználását; közalkalmazottaknak adómentesen adható természetbeni juttatások köre alacsonyabb a köztisztviselőkénél stb.). A központi törekvések ellenére a *permanens jogszabályi módosítások* korszerűsítést, hatékonyság növekedést ritkán eredményeznek.

A stratégiai döntések, tervek, elkészítését nehezíti, hátráltatja, hogy a felsőoktatási finanszírozási jogszabály gyakran változik. A 2003. évi joganyag is 2003. december 31-ig volt hatályos, így a közép és hosszú távú oktatáspolitikai célkitűzések megvalósításához szükséges gazdasági „átláthatóság, kiszámíthatóság, tervszerűség” a Főiskolán csak „elméleti síkon” marad.

Az **új rendelkezések** megismertetése az érdekeltekkel, gyakorlati értelmezése, elfogadtatása, új gazdálkodási (szemléleti) módszer kialakítása, a helyi szabályok megalkotása, az aktuális előírásoknak megfelelő érvényesítése stb. *gyakran túlzottan nagy erőfeszítést igényel.* A folyamatos módosításokkal összefüggő tevékenységek (helyi szabályzatok módosítása, testületi elfogadtatása stb. esetenként kellően nem meggyőző indokokra épített, visszamenőleges hatályú stb. rendelkezések) gyakran – demoralizáló jellegük stb. miatt – *elvonják az erőket a hatékonyabb gazdálkodási követelmények érvényesítésétől, jelentős munkatöbbleteket idéznek elő.*

Sajnos kevés a központi szervezetek részéről a *befogadókészség* a rugalmasabb gazdálkodást elősegítő javaslatok (pl. központosított közbeszerzés több évre szóló kötelezettség vállalási kivétel meghatározás, előirányzat átcsoportosítás és felhasználás liberalizálás stb.) területén.

A 2004. január 1-vel hatályba lépő – felsőoktatási intézmények gazdálkodását érintő – államháztartási törvény módosítása nagy lépésekben változtatta és feloldotta a gazdálkodás egyes területén jelentkező feszültségeket, és ez reményt jelenthet a további kedvező irányú változtatásokra.